1845.

No. 2.

LEEUWARDER

COURANT.

DINGSDAG den 7 JANUARIJ.

Koninklijke Nederlandsche Loterij.

DE STAATSRAAD, GOUVERNEUR van *Vriesland*, brengt, bij deze, ter kennis van de daarbij belanghebbenden, dat door Zijne Excellentie den Heere Minister van Financien, bij resolutie van den 3 Januarij 1845, afdeeling Registratie en Loterijen no. 57, is bepaald, dat de Loten der 194ste Koninklijke Nederlandsche Loterij, gedurende de *derde* week der trekking van de vijfde of laatste Klasse, beginnende op Maandag den 6 Januarij 1845, door de Collecteurs, Splitters en Debitanten tot geene hoogere prijzen, het opgeld daar onder begrepen, zullen mogen worden uitgegeven dan tot de navolgende, te weten:

BIJ VERKOOP.		BIJ VERHURING.	
Geheele Loten	*f* 83,00.	Geheele Loten	*f* 45,00.
Halve	- 41,50.	Halve	- 22.50.
Vijfde	- 16,60.	Vijfde	- 9,00.
Tiende	- 8,30.	Tiende	- 4,50.
Twintstigste	- 4,15.	Twintigste	- 2,25.

Leeuwarden,
den 6 Januarij 1845.

De Staatsraad, Gouverneur van Vriesland,
VAN SIJTZAMA.

De middelprijzen van de *in-* en *uitlandsche Tarwe* en *Rogge*, waarnaar de zetting van den prijs van het *Tarwe-*, *Rogge-* en *Zwitserschbrood* moet worden geregeld, zijn op de markt van Vrijdag den 3 Januarij 1845, te *Leeuwarden*, geweest als volgt:

Van de *Tarwe* per mudde . . . . *f* 8,08.
Van de *Rogge* per last . . . . » 165,00.

Leeuwarden, den 6 Januarij 1845.

De Staatsraad, Gouverneur van Vriesland
VAN SIJTZAMA.

DUITSCHLAND.

STUTGARD, *den 28 December.* De *Zwabische Mercurius* behelst het volgende, den 25 December uit Zwitserland gedagteekend artikel: »Naauwelijk heeft de regering van Lucern de organisering van den landstorm voleindigd en aan de door Uri, Schweitz, Unterwalden, Zug en Zurich opontbodene troepen ontslag verleend, of men verneemt uit de kleine kantons, dat de naar huis gekeerde troepen andermaal opgeroepen zijn, alzoo de Lucerner regering plotseling dringend om hulp had aangezocht. Het zou mogelijk zijn, dat het krijgshaftig optreden van Lucern en deszelfs ultramontane naburen, in de algemeene vrees voor de tegen de Jesuiten in beweging geraakte volksmassa's, of ook wel in eene afspraak op de den 16 dezer te Lucern gehoudene conferentie gegrond was. Hiermede zou dan ook misschien de onlangs ingediende voorslag van den Lucerner opvoedingsraad, om de geroepene Jesuiten onverwijld te laten komen, in verband kunnen staan. Van beduidenis in deze omstandigheden is het aftreden van den heer *Sigrist*, uit zijne tot nu toe bekleedde bediening als stadspastoor te Lucern, gelijk ook de bezending van Zurich naar Lucern, die morgen gebeuren zal.

HAMBURG, *den 22 December.* Naar men met zekerheid verneemt, moet de jongst overledene bankier *Salomon Heine* belangrijke uitersten-wilsbeschikkingen hebben gemaakt. Zoo verzekert men heden, dat hij aan de gezamenlijke liefdadige inrigtingen onzer stad, en aan de in zijne zaken werkzame personen of bedienden, ongeveer een millioen mark gelegateerd heeft. Voor ieder dienstjaar liet de overledene aan de laatsten 1000 mark na, zoodat aan zijne zaakwaarnemers ongeveer 40,000 mark zullen dienen uitgekeerd te worden. Zijne huisselijke dienstboden moeten insgelijks ruim bedacht zijn geworden. De drie aangehuwde zonen des heeren *Heine* ontvangen te zamen 2,100,000 mark, waarvan 500,000 aan de kinderen van dr. *Schröder*, 600,000 aan den heer *Oppenheimer* en 1,000,000 mark aan dr. *Halle* zullen uitgekeerd worden. Wat, na aftrek van dit een en ander en andere erflatingen, nog overblijft, komt aan den zoon tot voortzetting der zaken, en zal nog ongeveer 10 millioenen beloopen. Aan de drie executeuren des testaments zijn 30,000 mark gemaakt. Ofschoon nu het oude huis, onder deze omstandigheden, zal voortgezet worden, zoo hebben zich echter reeds eenige adspiranten voor de vreemde plaatsen aangemeld, die voornemens zijn zich hier te vestigen. Ook is het niet te ontkennen, dat eenige voorname handelshuizen meer hier benoodigd zijn om eene concurrentie te bevorderen, die niet dan weldadig werken kan. Naar men beweert, behooren de heeren *Schröder* van Amsterdam en *Rothschild* van Frankfort tot de adspiranten.

ENGELAND.

LONDEN, *den 30 December.* Het stoomschip *Caledonia*, brengt hoogst belangrijk Amerikaansch nieuws mede, tot den 16 December jl.

Behalve de boodschap van den Amerikaanschen president en ook de openingsrede van den gouverneur-generaal van Kanada ontvangen wij een uitvoerig relaas, betreffende aangewende pogingen om de inlijving van Texas, in de Vereenigde Staten te bewerken, en om de Vereenigde Staten in eenen burgerkrijg te verwikkelen.

Alle officiële gemeenschap tusschen den Amerikaanschen minister te Mexico en het Mexikaansche gouvernement is GESCHORST.

Behalve moeijelijkheden van den meest ingewikkelden aard tusschen het Amerikaansch en Mexikaansch gouvernement, zijn ook nog in Mexiko revolutionaire bewegingen uitgebroken, en uit de ontvangen berigten schijnt te blijken, dat de president *Santa-Anna* zijne handen meer dan vol heeft met binnenlandsche oproeren, zonder zich nog in een buitenlandschen oorlog te wikkelen. De stelling van *Santa-Anna* wordt in meergemeld berigt, als ten uiterste hagchelijk voorgesteld.

De generaal *Paredes* heeft zich aan het hoofd van den Mexikaanschen opstand gesteld, en verantwoordt zich zelven in eene door de Mexikaansche dagbladen publiek gemaakte, lange proclamatie, waarin het gedrag van *Santa-Anna* wordt veroordeeld. Hij voert aan, dat: de armee zich in een' toestand van desorganisatie bevindt; dat onregmatige promotien zijn geschied, zonder achtgeving op de verdienste der bevorderden, noch op die der teruggezetten of uit de dienst ontslagenen; dat de uitgaven voor de armee eene zoodanige hoogte hebben bereikt, dat de natie er den last niet van dragen kan en voorts nog eene breede lijst van misbruiken en grieven, die, zegt hij, andermaal Mexiko in den burgeroorlog hebben gewikkeld.

Wat de boodschap van den Amerikaanschen president betreft, door hetzelfde schip *Caledonia* medegebragt, deze is vol van het thema der *inlijving van Texas*, die door hem als eene *conditio sine qua non* schijnt te worden aangevoerd.

De president merkt aan, dat, sedert het uitbrengen der laatstvorige boodschap er geene wezenlijke verandering in de buitenlandsche betrekkingen der Vereenigde Staten heeft plaats gehad. De natie, zegt hij, is in vrede met geheel de wereld. De onderhandelingen tusschen het gouvernement en Groot-Brittanje, betreffende het Oregongebied, worden voorgesteld als nog aanhangig te zijn. Tot bescherming der emigratien beveelt de president de oprigting van militaire forten aan, op alle geschikte punten over de linie van den landweg naar dat gewest.

Er wordt toespeling gemaakt op de traagheid van het Britsch gouvernement in het beslissen omtrent sommige aanvragen tot schadevergoeding wegens mishandelingen welke hij beweert dat onder het Washingtonsche tractaat betreffende het regt van visitatie, geleden zijn.

Ten gevolge van het door een gedeelte van het congres in gebreke blijven tot onderstand der des behoevende staten, is in de afbakening der Noord-Oostelijke grenzen eenige vertraging ontstaan.

De president dringt ten uiterste op de inlijving van Texas in de Vereenigde Staten aan. Hij zegt, dat deze aangelegenheid formeel aan het oordeel der openbare meening is onderworpen geworden, en dat eene gebiedende meerderheid des volks, en eene aanmerkelijke meerderheid der staten zich ter gunste eener onmiddellijke inlijving hebben verklaard. In de veronderstelling, dat het traktaat tot inlijving gesloten zij, belast zich het gouvernement der Vereenigde Staten met de betaling der schulden van Texas, tot een bedrag, geene 10,000,000 dollars te boven gaande, die betaald zullen worden met uitzondering van 400,000 dollars, voortkomende uit den verkoop der Texasche publieke grondeigendommen.

De gesteldheid der publieke schatkist schijnt grootelijks te zijn verbeterd. Er zal, boven en behalve de bestaande baten, een surplus zijn van 7 millioen dollars.

De inkomsten des lands, in de jongstleden vier jaren tot de som van nagenoeg 120,000,000 dollars gestegen, zijn door de agenten van het gouvernement geïnd geworden zonder wegens oninbare posten eenig noemenswaardig verlies te hebben geleden. Deze omstandigheid wordt als eene groote beweegreden tot gelukwensching beschouwd.

De administratie der posten en posterijen is insgelijks in bloeijenden staat en het uitzigt tot vermindering der briefpost-taxen wordt voorgesteld. De president beveelt de inrigting eener post-stoomscheepvaart naar vreemde havens aan, en oordeelt, dat, ten dezen opzigte, het voorbeeld van het Britsche gouvernement der navolging wel waardig is.

Over het geheel doen zich de aangelegenheden der unie als bloeijende voor; immers volgens de verklaringen van den heer president *Teyler* schijnen zij allezins voordeelig te zijn.

— De berigten van Lima loopen tot den 20 Augustus. *Callao* bereidde zich, met 3000 man, ter verdediging tegen Castelli en zijne 5000 man sterke armee, doch zoude waarschijnlijk gedwongen zijn, zich over te geven. De president *Vivanco*, die met den generaal *Castelli* was slaags geweest, en tegen hem eene volkomen neêrlaag had geleden, was, na verstrooijing van alle zijne manschap, met eenige zijner aanhangers, per stoomboot, voor Calloa aangekomen. Hem werd niet toegestaan aan land te komen, maar hij werd verder op naar Islay verwezen. De Britsche fregatten *Talbot* en *Dublin* hadden in last, de geheele Peruaansche vloot voor Islay te blokkeren, omdat zij het huis van den Britschen cousul aldaar had beschoten. De vloot was bevorens van daar vertrokken en had zich aan den generaal *Castelli* overgegeven.

NEDERLANDEN.

'sGRAVENHAGE, *den 2 Januarij* Thans is aan de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal toegezonden het voorloopig verslag der centrale afdeeling, nopens de ontwerpen ter uitvoering van art. 6 der grondwet (nopens het stem- en kiesregt). Dit verslag vangt aldus aan:

»Wanneer men deze ontwerpen vergelijkt met de vroegere voorstellen van 1841 en van 1842 ter voldoening aan art. 6, wordt men door eene merkwaardige afwisseling van inzigt getroffen. De eerste, die van 1841, schenen enkel bestemd om aan de beginselen van reglementen, wier ongenoegzaamheid vooral tot verandering van art. 6, 128 en 132 der grondwet in 1840 had geleid, den vorm van wet te geven. Hiervan ging de regering in het volgende jaar 1842 af, om, inzonderheid ten aanzien van het stem- en kiesregt, bepalingen voor te dragen, die op een geheel ander begrip rusten dan hetgeen de grondwet het zij eischt, het zij gedoogt, of dan het geen onze toestand vordert.

»In de derde of tegenwoordige voordragt vindt men dit begrip wederom zoo aanmerkelijk gewijzigd, als of in de laatste twee jaren staatsregeling en politische behoeften des volks waren veranderd.

»Ten aanzien dezer laatst aangeboden ontwerpen nu is in alle afdeelingen, waar doorgaans 40 leden tegenwoordig waren, vooraf de vraag geopperd, of overweging wel tijdig en gepast ware.

»Het ontkennend antwoord werd hoofdzakelijk door de volgende gronden ondersteund.

»Vooral in deze stukken, waarover de ontwerpen loopen, behoeft de grondwet zelve verandering. Men zou deze noodzakelijkheid miskennen of verbloemen, men zou bevestigen wat men afkeurt, wanneer men de werking eener te dezen aanzien hoogst gebrekkige grondwet hielp regelen.

»Welke beginselen men ook bij de regeling der politische bevoegdheden, waarvan hier spraak is, aannemelijk keure, de grondwet blijft steeds aan een goed stelsel of geheel van wetgeving hinderlijk.

»De veranderingen, ten jare 1840 in art. 6, 128 en 132 gebragt, onderwerpen slechts *sommige* stukken aan de wet; alle overige zijn aan bijzondere provinciale of plaatselijke, van den algemeenen wetgever onafhankelijke, reglementen verbleven.

»De bevoegdheid b. v. om deel te nemen aan provinciale en plaatselijke besturen, schijnt niets anders in te sluiten dan de voorwaarden, die men, om verkiesbaar te zijn, moet bezitten; zoodat de bepalingen, rakende den tijd voor welken men wordt gekozen, het ontslag of de vervallen verklaring, de gedeputeerde staten, de inrigting der plaatselijke gemeente-besturen, die der kiezerscollegien in de steden, buiten het hereik der wet liggen.

»Op deze en andere punten het zij door de grondwet onmiddellijk, het zij volgens haar door de reglementen geboden, schijnt eene overweging der voorgestelde ontwerpen tot geene uitkomst te kunnen leiden.

»Ook zijn, naar het beweren van sommigen, de adviezen der provinciale staten niet naar eisch van art. 128 der grondwet ingenomen; iets, dat de indiening der ontwerpen moest zijn voorafgegaan.

»De meerderheid der leden deelde deze bezwaren niet. Volgens haar oordeel, moest men in allen geval onderzoeken; of is art. 6 zelfs te beschouwen als het hoofdartikel, het welk, bij de herziening van 1840 in de grondwet gebragt, alle vroegere grondwettelijke voorschriften in dier voege beheerscht, dat al wat in deze met art. 6 mogt strijden, voor het nieuwe artikel moet wijken. Zoodat den wetgever volkomene, of althans genoegzame vrijheid is gelaten, om een stelsel naar goedvinden op te rigten.

»Die leden der meerderheid, welke aan art. 6 eene zoo volstrekte kracht niet durfden toekennen, en hun wensch naar eene voorafgaande herziening der grondwet niet ontveinsden, betoonden zich evenwel geneigd om, des noods, eer die wensch wierd vervuld, tot de voorgestelde wetgeving mede te werken.

»Hierop is ook door de eerstgemelde leden met uitzondering van eenigen, die zich geheel onttrokken, in de overweging der ontwerpen getreden, met verklaring nogtans, dat zij, in het voorloopig onderzoek met de meerderheid mede gaande, niet willen geacht worden het zij van hunne grondwettelijke bedenkingen, het zij van hunne overtuiging, dat het nuttelooze arbeid is, af te zien."

Ten aanzien van het ontwerp no. is, onder anderen, aangemerkt, dat eenige leden het wenschelijk achten, dat in sommige gevallen dispensatie worde verleend van de voorafgaande inwoning van den burgemeester. — De bepaling, dat een burgemeester, buiten den raad benoemd, alleen eene adviserende stem zal hebben, is niet onnoodig geoordeeld.

Ten opzigte van art. 37 heeft men verlangd, dat de leden van den gemeenteraad regtstreeks door de stemgeregtigden zullen worden benoemd, en dat de burgemeester ten platten lande even min als in de steden, door een koninklijk besluit lid van den raad zal kunnen worden. Men heeft de aandacht der regering willen vestigen op het hoog belang eener herziening der verdeeling der gemeenten, waarvan vele te klein zijn, en daardoor nodeloze kosten vorderen.

Met betrekking tot het ontwerp no. 3 is, onder anderen verlangd, dat er twee kies-kollegien zullen bestaan, een voor de Staten der provincie, en een voor den stedelijken Raad; — dat de leden van den Raad niet van het eerste zullen zijn uitgesloten, en dat het aantal kiezers zal worden uitgebreid, naar den maatstaf, niet der raadsleden, maar der stemgeregtigden.

Ten aanzien van het ontwerp no. 4 is onder anderen, verlangd, dat de leden der Staten, ten platten lande, regtstreeks door de stemgeregtigden zullen worden benoemd.

Voor zoo veel de bijzondere wets-ontwerpen betreft, verlangt men mededeeling van de adviezen der provinciale Staten, nopens de beginselen, waarnaar de verdeeling der kies-districten is ontworpen; deze zijn doorgaans te klein ge-

oordeeld, en te zeer aanleiding kunnende geven tot den invloed van plaatselijke bekrompenheid. Ook met het voorgestelde beginsel van den census kan men zich niet vereenigen, als leidende tot verkeerde, ja ongerijmde gevolgen. Eindelijk wenscht men de gronden te kennen, 1°. der reden, naar welke in iedere provincie door de *standen* wordt gekozen, en 2°. der bepaling van het geheele aantal der provinciale vertegenwoordigers, zonder welke kennis men niet vermeent te mogen beoordeelen noch hetgeen bestaat, noch de voorgestelde wijzigingen.

Aan het slot van het verslag wordt de wensch uitgedrukt, dat de voorgestelde wetten *geenszins stuks-gewijze* zullen worden uitgevoerd, maar eerst dan, nadat dezelve *alle* zullen zijn bekrachtigd.

— De *Staats-Courant* meldt het volgende:

»Onze jongste Oost-Indische berigten bevestigen de vroeger medegedeelde tijdingen, dat de rijst-oogst op Java niet zoo ongunstig is geweest, als aanvankelijk werd gevreesd. Met uitzondering van de residentien Cheribon, Rembang en Soerabaija en van de afdeeling Patjitan, was die oogst, hoewel over het algemeen niet zoo goed als in de laatst voorgaande jaren, echter niet ongunstig geweest; — terwijl dezelve in eenige andere gedeelten van Java zelfs goed was uitgevallen.

»De geologische onderzoekingen op Borneo, van het lid der natuurkundige commissie dr. *Schwaner*, hebben tot uitslag gehad, dat het aanwezen, in de bovenlanden van Banjermassing, van aanzienlijke massa's steenkolen, nader is bevestigd, ofschoon van derzelver geschiktheid voor de stoomdienst nog niets met zekerheid kon worden gezegd.

»De tegen de zeeroovers in de wateren van Celebes uitgeruste schepen, waren te Soerabaja teruggekeerd, zonder eenige ontmoeting met hen te hebben gehad.

»Op den 28 Julij is ter reede van Batavia aangekomen de Russische oorlogsbark *Irtich*, gekommandeerd door den kapitein ter zee *von Laslarsky*, komende van Kronstadt en bestemd naar Otohuk (Kamschatka). Dezelve zou waarschijnlijk, gedurende een geruimen tijd, in eene der Nederlandsch Indische zeehavens vertoeven.

»De hoofdplaats Makasser is het tooneel van een bloedig voorval geweest, — het gevolg van een misverstand. Zekere inlander van Boni zou, vergezeld van twee inlandsche beambten, naar Maros worden opgezonden tot het ondergaan aldaar van een onderzoek bij de plaatselijke autoriteit. Zij kwamen, tot het afhalen van een geleibrief, in de nabijheid van de wacht, bij de woning van den gouverneur, op het oogenblik dat dezelve onder de wapenen stond tot het aflossen der schildwachten. Waarschijnlijk daardoor in den waan gebragt, dat de wacht bestemd was om hen in hechtenis te nemen, trokken, als op een gegeven wenk, de bedoelde inlander van Boni en twee makkers van denzelven hunne krissen, en nog vóór dat de wacht eenig kwaad vermoedde, waren aan een der inlandsche beambten en aan twee Europesche militairen doodelijke wonden toegebragt, aan de gevolgen waarvan zij spoedig bezweken. De overige manschappen schoten hierop toe en legden een der aanvallers neder, maar de hoofdpersoon verwondde op zijne vlugt nog onderscheidene personen, van welke drie insgelijks overleden. Ten laatste werd ook hij afgemaakt, daar het onmogelijk was, hem levend in handen te krijgen, in welk de derde aanvaller het door de vlugt ontkwam."

Van den 3den. Wij WILLEM II, enz.

Willende aan de Houders der nog bestaande niet reeds uitgelootte Inschrijvingen in het Grootboek der Nationale Schuld, rentende *vijf* ten honderd, berekend op een gezamenlijk kapitaal van *f* 37,385,400, de gelegenheid geven om, tot het daartoe bestemd wordende kapitaal de verwisseling te bewerkstelligen, in inschrijvingen in het Grootboek van Nationale Schuld, rentende *vier* ten honderd, daargesteld volgens de wet van 25 Junij 1844 (*Staatsblad* no. 28).

Op de voordragt van Onzen Minister van Financien van den 2 Januarij 1845, no. 8/1 geheim.

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Ten behoeve der houders van de nog bestaande niet reeds uitgelootte inschrijvingen Nationale Schuld, rentende 5 ten honderd, wordt de gelegenheid opengesteld om hunne kapitalen zonder eenige voorafgaande verklaring of deelneming, in Nationale Schuld, rentende *vier* ten honderd, te verwisselen, en die alzoo te doen overschrijven op het Grootboek der Nationale Schuld, rentende *vier* ten honderd, op de wijze bepaald bij art. 9 van Ons Besluit van 8 Augustus 1844 (*Staatsblad* no. 41).

Deze verwisseling en overschrijving staat open van Woensdag den 8 Januarij 1845 af, tot wederopzeggens toe, edoch in alle geval niet langer dan tot en met Dingsdag den 28 Januarij 1845, des namiddags ten twee ure.

Indien, vóór dat gemelden termijn verstreken, of de gelegenheid tot verwisseling door Ons gesloten zal zijn, krachtens dit Besluit, voor een kapitaal van *Twintig Millioen Guldens*, is verwisseld en overgeschreven, zal er, door de Directie van het Grootboek der Nationale Schuld, geene overschrijving van *vijf* in *vier* perCents Schuld verder worden toegelaten.

Door de voornoemde Directie wordt dagelijks aan onzen Minister van Financien eene opgave gedaan van het totaal der op den vorenstaanden voet overgeschrevene kapitalen.

Art. 2. De prijs der inschrijvingen in het Grootboek der Nationale Schuld, rentende 4 ten honderd, uit te geven met ingang van renten van 1 October 1844, in verwisseling der kapitalen, welke, krachtens de bij art. 1 opengestelde gelegenheid, overgaan, wordt bepaald op *Acht en Negentig en Drie-Vierde ten Honderd*, en wordt mitsdien voor elke alzoo verwisselde *f* 100, aan de houders bijbetaald *f* 1,25 in geld, mitsgaders *een Derde* ten honderd voor het verschil der rente van 5 op 4 ten honderd, over de maanden October, November en December 1844 en Januarij 1845.

Art. 3. De bewijzen van inschrijving in het Grootboek der Nationale Schuld, rentende 4 ten honderd, afgegeven krachtens art. 1, worden door of van wege de eigenaars overgebragt ten kantore van den Agent van het Ministerie van Financien te Amsterdam, welke na behoorlijke vergelijking der beide deelen van die bewijzen, de in het vorige artikel vastgestelde bijbetalingen, en *een vierde* ten honderd van het overgebragte kapitaal als courtage ten behoeve van de handelaars, makelaars en commissionairs in effecten uitkeert.

Onze Minister van Financien is belast met de uitvoering van het tegenwoordig Besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan een Afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer tot narigt.

Gegeven te 's Gravenhage, den 2 Januarij 1845.

De Minister van Financien, (*get.*) WILLEM.
van Hall.

— Bij Koninklijk besluit van den 20 December 1844, no. 42, is aan jhr. mr. *J. J. de Rovère van Breugel* met den laatsten dier maand een eervol ontslag verleend uit zijne betrekking als inspecteur-generaal der registratie; terwijl bij een ander Koninklijk besluit van denzelfden datum, no. 43, de inspecteur-generaal bij de directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen, *G. Holtius*, met den 1sten Januarij 1845 is aangesteld als inspecteur-generaal der registratie en loterijen, met bepaling dat de directie der afdeeling registratie en loterijen bij het departement van Financien aan hem zal zijn toevertrouwd; zijnde de minister van financien voorts gemagtigd, om de directie van de afdeeling der directe belastingen, alsmede van het personeel der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen: voorloopig op te dragen aan den hoofd-inspecteur bij die vakken, mr. *W. J. C. Scholten van Aschat*.

NIJMEGEN, *den 3 Januarij*. De geul in het ijs vóór deze stad, die gisteren nacht is ontstaan, is steeds grooter geworden; nu en dan drijft eenig ijs af, en zelfs dreef heden morgen zulk eene groote schol, dat dezelve zich voor de stad vast zette; later is deze echter weder doorgeschoven. Het water blijft vallende, de overvaart geschiedt geregeld door ijsschouwen. Er is eene groote drukte aan het veer, door de groote menigte van vrachtgoederen, welke aanhoudend worden overgezet. De vroege en aanhoudende stremming der scheepvaart is voor den voermansstand zeer voordeelig.

— Gisteren avond ten half 6 ure kondigde het bepaald getal seinschoten te Grave aan, dat de rivier de Maas zich in beweging stelde, waarop hetzelve langs het Noorderboord opruimde tot ongeveer een half uur gaans beneden den benedenste Schaardijk, terwijl het nog aan den Zuiderboord bleef vast zitten. Deze beweging had bijna geen invloed op den was des waters. Van Nederasselt meldde men van dezen morgen, dat, zoo ver die gemeente strekt, het ijs in de rivier de Maas langs het Noorderboord is opgeruimd. Aan het Zuiderboord bleef hetzelve vast zitten.

Berigten van heden morgen van Millingen, Pannerden, Hulhuizen, Gent en Bemmel ontvangen, melden alle dat zich geen drijfijs in de rivier vertoont en dat het water allerwege sterk vallende is. Dit meldde men ook gisteren avond van Emmerik en Lobith.

HEERENVEEN, *den 3 Januarij*. Heden is, na eene zeer kortstondige doch hevige ongesteldheid in de kracht zijns levens, overleden de Wel-Edele Zeer Geleerde Heer Jan Houwink, in leven Math. Mag. Phil. natur., Med. et Art. Obst. Doctor, Lid der Provinciale Commissie van Geneeskundig Onderzoek en Toevoorzigt in Vriesland, van het Genootschap ter bevordering der Genees- en Heelkunde te Amsterdam en practiserend Geneesheer alhier.

Hij was een man, toegerust met uitgebreide kundigheden; om zijn braafheid zeer geëerd en om zijne dienstvaardigheid algemeen bemind. Hij was altoos gereed de lijdende menschheid te helpen en daartoe zijne uitstekende talenten met allen ijver en groote belangstelling aan te wenden, zoo wel bij den geringen, als bij den aanzienlijken. Hij genoot een onbepaald vertrouwen en verwierf zich, door zijne beminnelijke hoedanigheden en edel karakter, een groot aantal vrienden en vereerders. Geen wonder dan, dat de treurige mare van het verscheiden van dien waardigen man, alhier eene algemeene verslagenheid te weeg gebragt en bijna elks hart met diepen weemoed en bitteren rouw vervuld heeft. Tranen van innige droefheid worden door velen gestort om dit smartelijk verlies, hetwelk nog langen tijd diep betreurd en gevoeld zal worden.

LEEUWARDEN, *den 6 Januarij*. Onder de zeldzame voorbeelden van hoogen ouderdom kunnen wij vermelden, dat *Wilhelmina Johannes*, Weduwe van *Klaas de Lang*, Turfdrager, wonende in het Boshuizer Gasthuis bij de Groote Kerk alhier, en onderhoud genietende van de Diakonie der Herv. Gemeente, *heden*; op H. Driekoningendag, haar 104den verjaardag viert met hare twee dochters van 82 en 70 jaren en verdere familie. Merkwaardig is het bovendien, dat haar kleinzoon Gerrit Drost, ook van 's vaders zijde nog eene grootmoeder in leven heeft, geheeten *Johanna Willems*, Weduwe van *Gerrit Lodewijks*, in de Blokhuissteeg alhier wonende, die op den 25 December jl. of den eersten Kersdag den ouderdom van 102 jaren had bereikt.

— Gedurende het jaar 1844 zijn te Amsterdam uit zee gearriveerd 2216 scheped, waaronder 109 van Java en Sumatra, 1 van Manilla, 3 van Canton, 1 van Macao en 2 van St. Helena, met de lading van het aldaar afgekeurde schip *Provincie Groningen*, kapt. *J. H. Stoelman*, van Batavia naar Amsterdam. In het jaar te voren waren aldaar 182 schepen minder aangekomen, namelijk in alles 2034, waaronder 100 van Java en Sumatra, 2 van Manilla en 2 van Canton.

In het afgeloopen jaar zijn van Dordrecht naar zee gegaan 406, en aldaar aangekomen 360 schepen.

Het jaar te voren waren minder naar zee gezeild 164 en meer uit zee aangekomen 204 schepen.

— Te Rotterdam zijn gedurende het jaar 1844, binnengekomen 1843 schepen en 2051 uitgezeild, behalve de vischhoekers, jagers, haringbuizen en schepen die van Rotterdam, Dordrecht, Schiedam enz. langs de Zeeuwsche Stroomen zijn ingekomen of uitgezeild, of die binnen door langs de Wadden, van Hamburg, Bremen enz. zijn gearriveerd of derwaarts vertrokken.

In 1843 ingekomen	2313.	In 1843 uitgezeild	2339.
— 1844 ———	1843.	— 1844 ———	2051.
Dus in 1844 minder ingekomen .	470.	Dus in 1844 minder uitgezeild .	288.

— Een der Antwerpsche bladen deelt een vergelijkenden staat mede van het aantal zeeschepen, hetwelk gedurende de jaren 1843 en 1844 in de haven dier stad is binnengekomen. Volgens dezen staat, heeft dit aantal in 1843, 1560 schepen beloopen, te zamen metende 242,553 ton, en in 1844, 1301 schepen, te zamen metende 209,281 ton. De vermindering gedurende het thans afgeloopene jaar bedraagt dus 259 schepen en 33,272 ton. Onder Engelsche vlag zijn in 1843 te Antwerpen aangekomen 293 schepen, en in 1844, 167, onder Belgische vlag in 1843, 239; in 1844, 252; en onder Nederlandsche vlag in 1843, 99, en in 1844, 80.

— De bevolking van Frankrijk bedraagt, volgens de jongste telling in 1842, 34,194,875 zielen. De oppervlakte van het land is 49,863,610 bunders: die der groote wegen 34,290 mijlen. De kanalen hebben gekost 427,672,000 franken. Sedert 1830 heeft de Staat 843,766,000 franken besteed, tot verbetering der havens, stroomen en bevaarbare rivieren. Er zijn thans in Frankrijk 16 voltooide ijzeren spoorwegen, ter uitgestrektheid van 866 mijlen; zij hebben gekost 286,600,000 franken, Er zijn nog 17 spoorwegen in aanbouw, welke 2947 mijlen zullen beloopen, en waarmede 470 millioen franken zullen heengaan; terwijl men voornemens is nog zeven andere wegen aan te leggen, ter uitgebreidheid van 1670 mijlen.

Hoorn, den 26 December 1844.

Door den Breeden Kerkeraad der Hervormde Gemeente alhier is, ter vervulling der vacature, ontstaan door het overlijden van ds. *J. Herderscheê*, na verkregen handopening, gemaakt het volgend twaalftal van predikanten: DD. *C. L. Jungius*, te Rijswijk; *J. Broedelet*, te Wijk bij Duurstede; *L. van Haaften*, te Goes; *G. E. W. de Wys*, te Jisp; *J. van der Ven*, te Bedijkte Schermer, *J. Wildschut*, te Brummen; *E. B. Swalue*, th. dr., te Goes; *H. A. G. Brumund*, te Vlaardingen; *H. M. M. Rappard*, te Grootebroek; *W. L. F. Moltzer*, te Waalwijk; *J. P. Stricker*, te Driehuizen en Zuidschermer, en *J. P. Haseebroek*, te Breda. En hieruit het volgend zestal: DD. *Broedelet*, *van Haaften*, *Jungius*, *Wildschut*, *Brumund* en *Swalue*, de laatste bij overstemming tegen ds. *de Wijs*.

194ste KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE LOTERIJ.
Trekking der vijfde Klasse.

7de Lijst. No. 9240, een prijs van *f* 1000.
8ste Lijst No. 14573, een prijs van *f* 50,000. No. 15937, een prijs van *f* 1000.
9de Lijst. No. 1356, een prijs van *f* 1000.
10de Lijst. Geene.
11de Lijst. No. 18486, een prijs van *f* 2500. No. 13115, 6589 en 5199, ieder een prijs van *f* 1000.
12de Lijst. No. 9595 en 8760, ieder een prijs van *f* 1000.

PROGRAMMA *der WEDLOOPEN en HARDDRAVERIJEN der Societeit tot aanmoediging der verbetering van het Paardenras in Nederland, voor het jaar* 1845, *te houden op de Renbaan nabij* Zandvoort, *provincie* Noord-Holland.

EERSTE DAG.
Zaturdag den 6 September 1845, des morgens ten elf ure.

No. 1. PRIJS door Z. K. H. den Prins van Oranje gegeven.

f 1900, — zijnde eene *ZILVEREN VAAS*, voor *inlandsche Paarden*, geboren in 1842. Afstand *tweemaal* den omtrek der Baan.

De tijd van inschrijving (zijnde vóór 1 April 1845), het gewigt, de inleggelden, en verdere voorwaarden, zijn bij een afzonderlijk Programma bepaald.

Premie voor den *tweeden* aankomenden, het bedrag der inleg-gelden.

No. 2. *Premien door de SOCIETEIT aangeboden.*

Vier *Premien* van *f* 100. — elk, voor de schoonste *inlandsche Paarden*, geteeld uit een volbloed Hengst, en geboren in 1843.

De inschrijving der Paarden, die men verlangt te doen mededingen, moet *voor* 15 *Augustus* plaats hebben.

De *Societeit* behoudt zich voor, om de Premien niet uit te reiken; zoo geene der aangebodene Paarden zoodanig uitstekend zijn, dat zij deze vereerende onderscheiding waardig zijn.

De Paarden moeten den 6 September ten 10 ure op de Baan tegenwoordig zijn.

No. 3. PRIJS door Z. K. H. Prins Alexander der Nederlanden gegeven.

f 1000, — voor *inlandsche Paarden*; *van allen ouderdom*, bereden door Jockey's Nederlanders zijnde.

Premie f 200, — voor den *tweeden* aankomenden. Afstand *tweemaal* de Baan.

De tijd van inschrijving (zijnde vóór 1 Januarij, en tegen verhoogd inleggeld vóór 1 April), het gewigt, de inleg-gelden en verdere voorwaarden, zijn bij een afzonderlijk Programma bepaald.

De Jockey, die het winnende Paard berijdt, ontvangt eene *Premie* van *f* 100, door Z. K. H. den Prins *van Oranje* gegeven.

No. 4. PRIJS *door de SOCIETEIT aangeboden POT OF POULE*

f 1000, — voor Paarden van alle *rassen* en allen *ouderdom*, (en partie liée). Inleg *f* 200, — (moitié forfait).

De afstand, die telkens moet worden afgelegd, is *tweemaal* de Baan.

Gewigt volgens het Reglement. De paarden in Engeland geboren, moeten 2 Nederl. ponden meerder dragen.

De inschrijving der paarden moet plaats hebben *voor* 1 *Mei* 1845, en daarbij tevens de helft der inleg-gelden betaald worden, terwijl de wederhelft moet worden voldaan op den dag des Wedloops, zoo het paard loopt.

Zoo er geene *vijf paarden* zijn ingeschreven, wordt de prijs niet verreden.

No. 5. Een ZILVEREN VAAS, door Z. K. H. Prins Hendrik der Nederlanden gegeven.

Benevens f 500, — door de SOCIETEIT aangeboden.

Voor *inlandsche Paarden* geboren in 1839 of later. Afstand *driemaal* den omtrek der Baan, *in den draf*, gewigt onbepaald.
Inleg-geld f 20, — ten voordeele van den *tweeden* aankomenden.
De inschrijving der paarden moet plaats hebben *voor 1 Mei* 1845.

Deze Draverij zal plaats hebben, tusschen het eerste en tweede gedeelte van den Wedloop No 4.

No. 6. PRIJS *door de SOCIETEIT aangeboden.*

f 1000, — voor *inlandsche Paarden*, geboren in 1841 of later en getrokken uit Hengsten van de Koninklijke Stoeterij te *Borculo*, of uit andere Volbloed-Hengsten, (en partie liée).
De afstand, die telkens moet worden afgelegd, is *eenmaal* de Baan.
De inschrijving der paarden moet plaats hebben *voor 1 Mei* 1845.
Gewigt volgens het Reglement. Inleg f 20.

TWEEDE DAG.

Maandag den 8 September 1845, des morgens ten 11 ure.

No. 1. PRIJS *door* Z. M. den Koning *gegeven.*

f 1200, — voor *inlandsche Paarden*, geboren in 1842, getrokken uit de Hengsten van de Koninklijke Stoeterij te *Borculo*, of uit andere Volbloed-Hengsten, afstand *tweemaal* den omtrek der Baan. Gewigt volgens het Reglement. Inleg f 20.
De inschrijving der paarden moet plaats hebben *voor 1 Mei* 1845.
Premie voor den *tweeden* aankomenden, het bedrag der inleg-gelden.

No. 2. *Premien door de provincie Noord-Holland gegeven.*

Vijf Premien van f 100, — elk voor Veulenmerrien, gevolgd door hare Veulens, getrokken uit Volbloed-Hengsten, op den dag des Wedloops te brengen in de Baan en aldaar te keuren, en den eigendom zijnde van in- en opgezetenen van de provincie Noord-Holland.
Zullende de voorkeur gegeven worden aan die Paarden, welke blijken, tot de voortteeling meest geschikt te zijn, reeds zelve uit Volbloed-Hengsten, getrokken of tot het croiseren met die soort van Paarden, de meeste geschiktheid bezitten.
Het bewijs van den Burgemeester der Gemeente moet worden overgelegd, dat de Veulens in Noord-Holland gevallen, en sedert voortdurend in deze Provincie verbleven zijn.
De *Societeit* behoudt zich voor om de Premien niet uit te reiken, zoo de Paarden geene uitstekende onderscheiding verdienen.
De inschrijving moet voor den 15 Augustus plaats hebben.
De Paarden moeten op den 8 September, des morgens ten 10 ure in de Baan zijn.

No. 3. PRIJS *door* Z. K. H. Prins Frederik *der Nederlanden gegeven.*

f 1200, — voor *inlandsche Merrien van allen ouderdom*, (en partie liée), getrokken uit de Hengsten der Koninklijke Stoeterij te *Borculo*, of uit andere Volbloed-Hengsten; de afstand die telkens moet worden afgelegd is *tweemaal* de Baan.
De inschrijving der paarden moet plaats hebben *voor 1 Mei* 1845.
Gewigt volgens het Reglement. Inleg f 20.

No. 4. *POT OF FOULE.*

Voor Paarden *van alle rassen en allen ouderdom*, aan de Leden der Societeit in eigendom toebehoorende, en bereden door de Eigenaars of hunne vrienden, op Zadels, (gentleman race) te rijden tusschen het eerste en tweede gedeelte van den vorigen Wedloop No. 3; afstand *driemaal* de Baan *in den draf*.
Gewigt onbepaald. Inleg f 50, — (moitié forfait).
Paarden op Harddravers Banen om prijzen geloopen hebbende, of tot het behalen van dezelven opgeleid, worden hierbij niet toegelaten.
De inschrijving moet plaats hebben *voor 1 Mei* 1845, met betaling van de helft der inleg-gelden, terwijl de wederhelft moet worden voldaan, voor den aanvang van den Wedloop zoo het Paard loopt.

No. 5. PRIJS *door de Societeit aangeboden.*

f 500, — voor *inlandsche Paarden, van allen ouderdom*, die nimmer een Prijs van deze Societeit hebben gewonnen.
Afstand, eene Baan van 360 Nederl. ellen, *in een draf*. Op de oude gebruikelijke wijze. Gewigt onbepaald. Inleg f 20,
De inschrijving moet plaats hebben *voor 1 Mei* 1845.
Premie voor den *tweeden* aankomenden, het bedrag der inleg-gelden.
De aangifte of inschrijving der *Paarden* moet plaats hebben bij den Voorzitter der Societeit, te Haarlem.
Deze Commissaris is verpligt de inschrijving geheim te houden, tot dat den daartoe bepaalden termijn verstreken is.
Bij de aangifte of inschrijving, moet ook het inleg-geld worden voldaan, met overlegging van de vereischte certificaten.
De Leden der Societeit betalen slechts halven inleg.
Informatien kunnen op franco aanvrage worden verkregen, bij Commissarissen uit het Comité der Societeit. Zijnde de heeren: *A. H. van Wickevoort Crommelin*, Voorzitter, te Haarlem. *E. van der Oudermeulen*, Onder-Voorzitter, te 's Hage. *J. Hodshon*, Penningmeester, te Amsterdam. *J. H. van Stralen*, Secretaris, te Haarlem.

MENGELWERK.

De Vlinder.

Het deed ons genoegen dit Jaarboekje, onder het bestuur van den kundigen Winkler Prins, weder te zien verschijnen, wat ook de *Letteroefeningen*, de *Gids* en anderen er van gezegd en niet van gezegd hebben. Wil men overdrevene lofredenen houden, hetwelk over sommige werken nog al eens gebeurt, om des persoons-wille; wil men hekelen, roskammen, steken en bijten, hetwelk tot met de onschuldigste diertjes zelfs plaats heeft, om, zoo men zegt, de letterkundige wereld te verbeteren, hoezeer men daarbij uit het oog verliest, dat *verbitteren* geen *verbeteren* is, wij trekken geen partij nog vóór nog tegen hen, maar wenschen alleen, dat hij, die met een goed doel zijn best doet en werkelijk iets goeds voortbrengt, al vliegt hij dan niet hooger als een aardige Vlinder, zich even als die lieve beestjes, om de heele resenserende massa niet bekommere. Het zoude ons zelfs leed doen als de Redacteur uit dien hoofde zijn verderen arbeid staakte en meer nog als het debiet nadeel leed door de onverdiende en onbeleefde gispingen den eersteling toegevoegd.

In dezen tweeden jaargang vinden wij weder een aantal verdienstelijke dichtstukjes van gemengden inhoud. Een uitvoerig en leerzaam gedicht op *de Jeugd*, bevat vele navolgenswaardige lessen en godsdienstige beschouwingen; eenige Liederen zijn los en bevallig; onder de Mengelingen munten bijzonder uit het verhaal van Ada, dat van Rienk Oenema, de *Opwekking bij den vernieuwden nood der Armen*, als eene echt Christelijke aanbeveling, en de ware godsdienstige toespraak bij *den Doop der Volwassenen*, terwijl de in denzelfden geest gestemde vermaning in het gedicht: *Vrede*, als poezij ook hare verdiensten heeft.

Het Proza-Verhaal: *De Friezen in* 736, is een romantische schets uit den tijd van Koning Adgillus den tweeden, opvolger van den ongeloovigen Radboud, die het Christendom had omhelsd, gevolgd door eenige aanzienlijke geslachten uit Westergoo, terwijl daarentegen Oostergoo de Goden van het Noorden nog niet wilden verzaken, in weerwil Karel Martel meermalen den daaruit ontstanen strijd tusschen de Friesche Christenen en Onchristenen ten voordeele der eersten had helpen beslissen, en de grijze Willebrord, het hoofd van den Utrechtschen Bisschopszetel, krachtige vermaanbrieven aan den Frankischen Veldheer afzond, om den hardnekkige den kop te doen buigen. — De beschrijving van die afgodendienst en den strijd met Adgillus en zijne vijanden, in welken tijd de Schrijver nog het menschenoffer voorstelt, en de eindelijke ondergang der Onchristenen, zijn de hoofdstoffen van deze romantische Schets, welke levendig, natuurlijk en onderhoudend, zonder overdrijving, is zamengesteld.

Wij bevelen dit Jaarboekje weder in de aandacht onzer Landgenooten aan, om in oogenblikken van uitspanning tot eene genoegelijke lectuur te verstrekken.

AANBEVELING.

De navolgende vermelding der onderneming van den Boekhandelaar Eekhoff, bevat eene poging, om onze Vaderlandsche Letterkunde weder met een belangrijk werk te verrijken. Het is te wenschen dat het ontworpen plan tot stand worde gebragt, en wij kunnen dus niet nalaten die onderneming in allen opzigte aan te bevelen.

UITNOODIGING TER INTEEKENING

OP EENE

NIEUWE EN VERMEERDERDE UITGAVE

VAN DE

OEUVRES PHILOSOPHIQUES

DE

FRANÇOIS HEMSTERHUIS.

IN DRIE DEELEN.

MET VIGNETTEN.

Voorafgegaan door een overzigt van 's mans Leven en Geschriften, meest naar Onuitgegeven Brieven bewerkt,

DOOR

L. S. P. MEIJBOOM,

Theol. Doct. en Predikant te Stiens.

Nadat Jansen in 1792 en 1809 twee groote uitgaven der verzamelde werken van den Wijsgeer Hemsterhuis te *Parijs* bezorgde, en ook van de Weijer, in 1825 te *Leuven*, daarvan eene kleinere editie in het licht gaf, zijn de geschriften van Hemsterhuis, vooral door den invloed van den beroemden Hoogleeraar van Heusde, ook in zijn vaderland meer algemeen bekend en gelezen geworden. Doch zeker zou het getal vereerders van dezen beminnelijken Wijsgeer nog grooter zijn, indien gemelde uitgaven niet sedert eenigen tijd uitverkocht waren geweest.

Een herdruk van dit werk is dus op nieuw noodzakelijk geworden. Maar zullen wij Nederlanders dezen, ook thans weder, aan Franschen of Belgen overlaten? Of zou het mogelijk zijn, de geschriften van den *Nederlandschen Socrates* in *Nederland zelf* te kunnen uitgeven? Het antwoord op deze vragen wenschte de ondergeteekende gaarne te vernemen, nadat hij eenige jaren heeft besteed, om een aantal onuitgegeven brieven en geschriften van Hemsterhuis op te sporen, en daarin vrij gelukkig geslaagd is.

De poging, om eene nieuwe en veel vermeerderde uitgave van dit werk te bezorgen, vraagt alzoo met vrijmoedigheid om ondersteuning van allen, wien de roem des vaderlands ter harte gaat, en die prijs stellen op de eenvoudig schoone denkbeelden en gevoelens, welke een der grootste vernuften uit het laatst der vorige eeuw heeft medegedeeld: — denkbeelden en gevoelens, dien toen reeds op den gang der wetenschappen weldadig gewerkt hebben, maar voor welke onze leeftijd nog meer vatbaar schijnt, nadat Prof. van Heusde de wijsbegeerte van Socrates, Plato en Hemsterhuis, ook voor het algemeen, ontwikkeld en op de beoefening van kunsten en wetenschappen toegepast heeft.

»*Nederland* heeft in zijnen Frans Hemsterhuis een' zelfstandigen Wijsgeer ge»kweekt, wiens hoogere ideën slechts nog eene nadere ontwikkeling, misschien »slechts eene nadere aanwijzing, noodig hebben, om de Wijsbegeerte in eene nieu»we baan te leiden," zeide nog voor eenigen tijd de Hoogleeraar Kist (*Archief X*, 155). Bij deze lofspraak zouden wij nog eene meenigte anderen kunnen voegen, welke vele geleerden, in en buiten ons vaderland, betrekkelijk de hooge waarde der Wijsbegeerte van Hemsterhuis hebben geuit. Wij bepalen ons nog alleen bij de korte woorden van eene begaafde en beroemde vrouw, die door geen partijdig vooroordeel geacht kan worden te gunstig over Hemsterhuis geoordeeld te hebben. Mevrouw de Staël zegt namelijk van hem, *de l'Allemagne*, P. III. c. 7: »Hemsterhuis, Philosophe Hollandais, fut le premier qui, au milieu »du dixhuitième siècle, indiqua dans ses écrits la plupart des idées géné»reuses, sur lesquelles la nouvelle école Allemande est fondée."

De uitgever, die geheel belangeloos deze nieuwe uitgave tracht tot stand te brengen, heeft hiertoe de hulp verworven van een man, die, door eene bekroonde Prijsverhandeling over de Wijsbegeerte van Hemsterhuis, zich allezins bevoegd en geschikt heeft doen kennen, als bezorger van deze uitgave op te treden. Ook deze nam geheel belangeloos zijne taak op zich, en beide wenschen, voor de eer van Hemsterhuis en *Nederland* hartelijk, dat zij door de deelneming onzer vaderlandsche geleerden daartoe in staat gesteld mogen worden, waartoe zij haar aller belangstelling minzaam aanbevelen en het tot inteekening uitnoodigen.

Leeuwarden, December 1844. W. EEKHOFF.

VOORWAARDEN VAN INTEEKENING.

1. De *Oeuvres Philosophiques de* François Hemsterhuis zullen, naar de uitgave van Jansen van 1809, op nieuw gedrukt en vermeerderd worden met nog een of twee werkjes van Hemsterhuis, welke niet in gemelde uitgave zijn opgenomen.
2. Ook de vignetten en uitslaande platen, welke die uitgave versieren, zullen, voor zoo ver ze van Hemsterhuis zelven zijn, in deze nieuwe uitgave opgenomen worden en wel zoo keurig mogelijk uitgevoerd.
3. Bij het overzigt van het Leven en de Geschriften van Hemsterhuis, door den WelEerw. Heer Dr. L. S. P. Meijboom bij deze uitgave te voegen, zal gebruik gemaakt worden van nagenoeg *tweehonderd* eigenhandige Brieven van Hemsterhuis, welke, ten deele ter leen verstrekt zijn, ten deele daartoe aangekocht zullen worden.
4. Ten gevolge van deze meerdere uitgebreidheid zal deze uitgave in drie deelen verschijnen. De prijs van ieder dezer deelen, in post octavo net gedrukt, zal, met inbegrip van vignetten en platen, f 3,50 niet te boven gaan. De betaling geschiedt bij elk deel.
5. Deze uitgave, aan welke de meeste zorg zal worden besteed, zal doorgaan, wanneer er 200 Inteekenaren zijn opgegeven vóór 15 Februarij 1845, in welk geval er dadelijk met den druk zal worden aangevangen.
6. Eene lijst der Inteekenaren zal voor het werk geplaatst worden.

Derde BUITENGEWONE WINTERAVOND-VERGADERING van het Departement Leeuwarden der Maatschappij *tot Nut van 't Algemeen*, op Woensdag den 8 Januarij 1845. — Redenaar de Heer J. van Leeuwen.

Betaling van Pensioenen.

De Administrateur van 's Rijks Schatkist, in de provincie Vriesland, adverteert, dat de Pensioenen, over het vierde kwartaal 1844, zijn betaalbaar gesteld en zullen worden betaald, gedurende de maanden *Januarij, Februarij* en *Maart* 1845, met assignatiën, op de kassen der Heeren Agenten van 's Rijks Schatkist, in deze Provincie.

DE SPAARBANK te SNEEK.

De Directeuren der Spaarbank te Sneek, berigten aan de Deelnemers van dezelve, dat zij op elken Maandag van de maand Januarij 1845, des voormiddags van 11 tot 1 ure, zitting zullen houden in het gewone Lokaal, ter inschrijving der Interessen in de Boekjes, verschijnende met den 31 dezer maand.

Sneek, den 29 December 1844. I. WOUTERS, *Kassier*. Wm. van HAARST, *Boekhouder*.

TOONEEL-BERIGT.

Op heden Dingsdag den 7 Januarij 1845, no. 2 in Abonnement: FRIDOLIN of DE BOODSCHAP NAAR DE IJZERSMELTERIJ, Tooneelspel in 5 Bedrijven. Na hetzelve: DE BELAGCHELIJKE ZELFSMOORD, kluchtig Blijspel in een Bedrijf. — Aanvang ten 6½ ure.

Ten behoeve der behoeftige Schelpvisschers van Makkum, (zie vorig nummer dezer Courant), zijn ten Kantore dezer Courant ontvangen: Van N. N. f 2,50, N. N. f 3, N. N. 1 Coupon W. S. f 2,47½, B. 1 Coupon W. S. f 12,87½. Zamen f 20,35.

*** Ondertrouwd:
Leeuwarden, den 5 Januarij 1845.
J. EIJRING van VIERSSEN en C. du CHATEAU.

*** Heden beviel van eene Dochter DIRKJE ADAMA RODENHUIS, geb. Zijlstra.
Harlingen, den 29 December 1844.

*** Mijne geliefde Echtgenoot A. E. WITTENBERG, beviel heden avond van eene Dochter.
Sneek, den 31 December 1844. H. WEDEMEIJER.

*** Heden morgen negen ure, beviel zeer voorspoedig van [illegible] WILLEMINA ELIZABETH JENTINK, Echtgenoote van
Leeuwarden, den 4 Januarij 1845. J. IJFES LOJENGA.

_ Op den 26 December 1844 is te Sneek in den ouderdom van bijkans 75 jaren overleden de Heer J. H. FENNEMA, na eene echtvereeniging van ruim 35 jaren.

TRIJNTJE TEN CATE,
Weduwe J. H. FENNEMA.

Eenige kennisgeving.

_ Heden avond omstreek 9 ure, overleed tot onze diepe droefheid, onze hartelijk geliefde op een na oudste Dochter ANNA CHRISTINA, in den jeugdigen leeftijd van 20 jaren en drie weken, diep betreurd door hare Ouders, Vrienden en Bekenden.

Hoe smartelijk dit verlies ons treft, kunnen zij alleen beseffen, die dergelijke verliezen ondervonden.

Leeuwarden, den 1 Januarij 1845.
JOHANNES HENNING.
CLARA MARIA HENNING, geb. DE HOOGD.

LEEUWARDEN, den 1 Januarij 1845. Heden overleed alhier onze hartelijk geliefde Moeder en Grootmoeder, Mejufvrouw FEMKE PIETERS POST, Weduwe den Heer DIRK FEENSTRA, in leven Procureur Fiscaal, in den gezegenden ouderdom van bijna 87 jaren.

Uit aller naam,
T. R. FEENSTRA.

_ Terwijl ik met een diep bedrukt gemoed, mijnen, zoo ik hoop zalig ontslapene Echtgenoot na stare, ontvang ik heden uit Loenen provincie Utrecht, de voor mij wederom zoo treffende tijding, dat mijnen hooggeachten Schoonvader, de Heer GOOSE VAN VALKENBURG, aldaar op den 1 dezer, in den ouderdom van bijna 83 jaren, mede het tijdelijke met het eeuwige heeft verwisseld.

God! hope ik, sterke mij in deze zware beproevingen.

Leeuwarden, den 4 Januarij 1845.
A. DRAISMA,
Wed. J. J. VAN VALKENBURG.

Eenige kennisgeving aan Familie, Vrienden en Bekenden.

HEERENVEEN, den 3 Januarij 1845. Heden nacht omstreeks ten drie ure, overleed, na eene korte doch hevige ongesteldheid, in den ouderdom van ruim 36 jaren, de WelEdele Zeer Geleerde Heer JAN HOUWINK, Med. Art. Obst. et Phil. Doctor, Lid der Provinciale Commissie van Geneeskundig Onderzoek en Toevoorzigt in Vriesland en van het Genootschap ter bevordering der Genees- en Heelkunde te Amsterdam.

STAAT van de MIDDELPRIJZEN der *Granen* en andere *Objecten*, welke gedurende de tweede helft der maand December 1844, ter Markt der stad *Leeuwarden* zijn verkocht, volgens Nederlandsche maat en gewigt:

Tarwe,	Witte.....	*f* 6,80	de Mudde.	Boter, ...		*f* 0,89	het Pond.
	Roode.....	» 0,00	» »	Vleesch,	Koe.....	» 0,33½	» »
Rogge.........		» 5,20	» »		Kalfs....	» 0,00	» »
Gerst,	Vroege..	» 0,00	» »		Schapen.	» 0,22	» »
	Late......	» 3,65	» »	Varkens-vleesch,	Versch..	» 0,34	» »
Boekweit,......		» 4,50	» »		Gerookt.	» 0,60	» »
Haver,.........		» 2,25	» »	Aardappelen,	Vroege..	» 0,00	de Mudde.
Witte Boonen......		» 0,00	» »		Late.....	» 0,00	» »
Erwten,	Witte.....	» 0,00	» »	Zaad,	Kool.....	» 8,25	» »
	Groene....	» 0,00	» »		Raap......	» 0,00	» »
	Graauwe..	» 0,00	» »		Lijn......	» 6,50	» »

Accordeert met het Register der Middelprijzen,

Leeuwarden, den 2 Januarij 1845.
De Burgemeester,
VAN BOELENS.

De Prijs der BOTER te *Leeuwarden*, den 3 Januarij 1845, *f* 33,00 à *f* 35,00.

BOTERPRIJZEN, bedongen door het *FRIESCH GENOOTSCHAP van Proefondervindelijken Landbouw:*

LEEUWARDEN, Vrijdag den 3 Januarij 1845: *f* 35,00.

Prijs-Courant der Effecten.

Amsterdam, den 4 Januarij 1845.

Nederland.				Gebl.
Werk. Schuld	2½ pCt.	65	65¼	65⅛
Dito dito ...	3 »	79½	80¼	
Dito dito ...	4 »	98¾	99¼	
Dito dito....	5 »	100	100¼	100⅛
Amort.-Synd.	4½ »	99¾	100¼	100 1/16
Dito dito..	3½ »	92	92½	92¼
Handel-Maats.	4½ »	147½	148	147¾
Dito 1837/39.	4½ »			
O. I. Leening	4 »			
Belgie.......	2½ »	59	59¼	59⅛
Spanje.				
L.b. *Ard.* van 85 £	5 pCt.	25	25⅜	25⅛
Ditoonbep. Stuk.	5 »	24	24¾	
Dito..........	3 »	38	38¾	38½
Ardoins Coupon......		27	28	

Portugal.				Gebl.
Neg. te Londen	2½ pCt.	60	60¾	60½
Binnenl......	5 »	69¾	70½	
Rusland.				
1798, 1816....	5 pCt.	108½	109	108⅝
1828, 1829....	5 »	108	108½	108¼
Dito bij *Hope*..	4 »	93	93½	93 3/16
Dito bij *Stiegl.*	4 »	91½	92	91¾
Amerika.				
Oblig.........	5 pCt.			
Bank-Actien.........		6½	7	6¾
Oostenrijk.				
Metaliek.......	5 pCt.	111	111½	111¼
W.B. bij *G. & Co.*	5 »	107	107½	107¼
Brazilie.				
Obl. te Londen	5 pCt.	89¾	90¼	

Belg. *Rothschild* 59½, ¾; 9/16; Spanje Pass. 7, ¼, ⅛; dito Fr. Uitgest. 8¾, 9, 8 13/16; Braz. 1843 £ 100, 88, ½, ¼; Bl. Griek. £ 100, 18¼, ¾, ½; dito onb. st. 13, ½, ¼; dito enk. Coup. *f* 1⅜; onb. dito *f* 1 5/16, ⅜; Binnenl. Port. 69¾; 70½; Peru 18, ½, ¼; Mexico 33¼, ¾, ½; Venez. 2 pct. 44¾, 45¼, 45: Col. ex Ven. 12, ½, ¼.

Integralen waren heden prijshoudend, 5 pct. Werk. Schuld williger, 3 pct. een weinig flaauwer, de overige binnenlandsche zonder verschil; Handelmaatschappij prijshoudend; Spoorweg Rotterdam en Rijn Spoorweg iets aangenamer.

Van 5 pcts. Spaansche fondsen waren die á *f* 1000 prijshoudend; onbepaalde stukken flaauwer; 3 pcts. zijn iets williger geweest; Coupons flaauwer; Portugal prijshoudend, de overige buitenlandsche zonder verschil.

RENTEBETALING

van de FRIESCHE STOOMBOOT-REEDERIJ over het jaar 1844, ad 5 %, op Woensdag den 15 Januarij 1845, en vervolgens alle Woensdagen, 's morgens van 10 tot 1 ure, tegen verwisseling van Coupon no. 5, ten huize van den Heer D. KRAIJER; bij welke gelegenheid ook tevens aan de deelhebbers in de *Friso*, de rekening en verantwoording over het laatstverloopene dienstjaar ter inzage zal worden aangeboden.

De Commissarissen der Friesche Stoomboot-Reederij,
C. HARMENS.
A. J. RODENHUIS.
D. FONTEIN Fz.

Bij vonnis der Arrondissements Regtbank te Leeuwarden, van den twee en twintigsten October 1800 vier en veertig, gewezen ter instantie van RINSKE RITSMA, Dienstbode, wonende te Leeuwarden, Huisvrouw van *Cornelis Rijpma*, vroeger Bakker, thans handeldrijvende in Panharing, wonende te Franeker, is het Huwelijk tusschen gemelde Echtelieden bestaande, voltrokken te Franeker den zeven en twintigsten April 1823, verklaard ontbonden, met alle de gevolgen bij de Wet aan echtscheiding toegekend.

Waarvan bij deze aankondiging geschiedt ter voldoening aan art. 811 Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering.

De Procureur der Eischersche,
S. W. TROMP.

DIRECTEUREN der Onderlinge Brandschade-Vergoedings-Maatschappij voor *Gebouwen, Meubels enz.*, onder de zinspreuk *Concordia*, te Zwolle gevestigd, adverteren:

Dat zij tot CORRESPONDENT dezer Maatschappij hebben benoemd en aangesteld den Heer A. F. GERBENS, Koopman te MENALDUM, grietenij *Menaldumadeel*, en zulks voor en in plaats van den Heer I. H. V. BRAAK, aldaar woonachtig.

Iemand in voormelde Maatschappij verkiezende deel te nemen, vervoege zich bij den Heer A. F. GERBENS voornoemd, welke bereid is alle zoodanige inlichtingen te geven, als men met betrekking der verwaarborging van *vast* of *roerend Goed*, moet verlangen.

Zwolle, den [illegible] December 1844.
J. J. DE BOER EN ZOON.

TE HUUR, den 12 Mei 1845 te aanvaarden: Eene nette HUIZINGE, tusschen de Vischmarkt en de Amelandspijp, [illegible] bewoond door Mejufvrouw de Weduwe *Krak*. Te bevragen op de Tuinen, letter A, no. [illegible], te Leeuwarden.

Mr. A. VAN SLOOTEN, Notaris te Dokkum, zal, op Maandag den 13 Januarij e. k., des avonds ten 7 ure, ten huize van den Kastelein *Jonker*, aldaar, publiek, ter verkoop veilen:

Eene HUIZINGE en BAKKERIJ cum annexis, met onderscheidene ruime Zolders, geriefelijke Bovenwoning, ruim Voorhuis, Woonkamers, beste Kelder, ruime Bakkerij, waarboven eene groote Builzolder, Keuken, Plaats, Regenwatersbak, Bleek en Tuintje, waar achter een Gebouw voor Brandstoffen, waarin eene Put, hebbende uitgang door eene Steeg; alles staande op de Kleine Breedestraat te Dokkum, en door de eigenaars *B. H. Jurgens en Vrouw* wordende gebruikt en bewoond, en op den 12 Mei e. k. te aanvaarden.

Dit perceel is inmiddels ook *uit de hand* te koop; informatien bij gemelden Notaris.

De Notaris G. S. ZIJLSTRA, te Heeg, zal, op Maandag den 13 Januarij 1845, ten 2 ure na den middag, ten huize van *Eelke Andries de Jong*, Herbergier te Hommerts, finaal verkoopen:

Eene prompte HUIZINGE, bevattende twee Kamers, met ERF en BLEEKVELD c. a., staande en gelegen onmiddellijk aan den Straatweg en aan het Vaarwater te Hommerts, bij de Weduwe *Gerben Wiegers Visser* in gebruik; den 12 Mei e. k. te aanvaarden; waarop geboden is *f* 500.

De Notaris C. J. JORRITSMA, te Sneek, zal publiek, finaal verkoopen:

Eene hechte nieuw gebouwde HUIZINGE, met PAKHUIS, SCHIPHUIS en ERF c. a., aan de Franeker Vaart binnen Tirns, bij *J. K. de Boer c. u.* bewoond en op den 12 Mei 1845 vrij te aanvaarden.

Wie gading maakt, kome Maandag den 13 Januarij 1845 bij de finale toewijzing, des namiddags ten 2 ure, ten huize van *O. J. Flapper*, te Tirns, en koope op alsdan voor te lezene Conditien.

Voornaam Boelgoed op 6 maanden crediet.

De Notaris H. HEPPENER, te Wommels, gedenkt ten verzoeke van S. W. HOEKSTRA aldaar, op Maandag den 13 Januarij 1845, des morgens ten 8½ ure, ten huize van *J. R. Boschma*, Boer te Wommels, (de Posten boven *f* 25 op 6 maanden Crediet, die van *f* 25 en daar beneden tegen gereede betaling), bij boelgoed te verkoopen:

22 Beste melke, kalve en vare Koeijen, 3 Hokkelingen, 1 puik best 2jarig mak bereden zwart Ruinpaard, 19 Schapen, waarvan onderscheidene van Engelsch ras, ongeveer 18 koesëten best hooglandsch Hooi, 1 Chais, 1 Phaëton, 4 Hooiwagens, 2 Aardkarren, 1 Kaasketel, 3 Karns met koperen hoepen, 2 nieuwe Kaaspersen, 6 Melkvaten, 30 koperen en 14 houten Aden, 8 koperen en 8 houten Emmers, 1 Handketel, 1 Sleeptrog, 1 Koolzaadbak, 1 beste Koekmolen, Kaasvaten en Tobben, Tonnen, Booitsen en hetgeen verder tot eene compleete Boerderij behoort.

Meubelen, waaronder 1 modern Kabinet, 2 Klokken, 1 Spiegel, 3 Bedden met toebehooren, Tafels, Stoelen, Koper, Tin, Blik, IJzer en Aardewerken.

Ongeveer 100 Ned. pond Spek, eenig gerookt Vleesch, 40 pond Koe- en Varkenssmeer, 1 partij Turf en Aardappelen en hetgeen meer zal worden aangeboden.

Geen Tapperij, Koekdisschen noch Hakblokken, zullen worden toegelaten.

HOUTVERKOOPING.

De Notaris C. H. BEEKHUIS, te Buitenpost, zal, op Dingsdag den 14 Januarij 1845, des namiddags ten 2 ure, ten huize van *T. E. Rispens*, Kastelein te Optwijzel, publiek, bij strijk- en verhooggeld, verkoopen:

P. m. 40 perceelen STAMBOOMEN en KAPHOUT, staande onder de dorpen Buitenpost, Surhuizum, Harkema Opeinde, Drogeham, Kooten en Optwijzel; waaronder voorkomen zware eiken- esken- ipen en wilgen Stammen, zeer geschikt staande om te worden vervoerd; alles bij Billetten breeder omschreven.

H. BROUWER & ZOON vaceren Maandags, Dingsdags, Donderdags en Vrijdags tot betaling van 2½ percents COUPONS W. S., versch. 1 Januarij 1845, Kantore Wed. *H. F. Tjeenk c. s.*, te Amsterdam.

A. GRATAMA, vaceert op de gewone dagen en uren, tot betaling der COUPONS van Certificaten 2½ % W. S. van het Admidistratie-Kantoor ten name *Ketwich & Voombergh*, en de Wed. *Willem Borski*, te Amsterdam; zoo mede tot het overnemen van de Talons dier Certificaten, ten einde in derzelver plaats nieuwe stellen Coupons te bezorgen.

Aan het ADMINISTRATIE-KANTOOR VAN HOLLANDSCHE FONDSEN, opgerigt door THIJS FEENSTRA, gevestigd te Leeuwarden, wordt gevaceerd tot de betaling der COUPONS 2½ pCt. Werkelijke Schuld, door bovengenoemde Administratie uitgegeven verschenen 1 Januarij 1845.

Betaaldagen Dingsdags, Woensdags, Donderdags en Vrijdags, voormiddags van 9 tot 1 uur.

AMMONIAKAALZALF OF HET VLUGSMEERSEL.

Deze heilzame en op vele plaatsen met roem bekende Zalf, is zamengesteld uit zeventien onderscheidene fijne oliën en tincturen.

De wonderdadige en bijna ongelooflijke genezing, welke bereids daarmede gedaan zijn bij *verlammingen, opkrimping der pezen, verwrikking, stijfheid der lendenen, pijn in de borst, rug* of het *kruis, pijn in het hoofd, verslapping in de gewrichten*, het *podegra, kinderen aan de Engelsche ziekte lijdende, koude op de blaas* of *stremming in de waterloozing* gaat alle beschrijving te boven. Bij *alle rhumatische kwalen* is zij met de heilrijkste gevolgen aangewend, daarbij is zij *pijnstillend* en *versterkend*; kortom zij bezit eene *eigenschap* en geneeskracht, die men op het gezegde niet zoude kunnen geloven.

Meer dan honderd personen aan een der voorschreven kwalen laborerende, zijn met deze Zalf in zeer korten tijd volkomen genezen.

De Uitgevers staan voor derzelver deugdelijkheid in. Men leze slechts de verslagen daarvan vroeger geplaatst in de Amsterdamsche Courant en het Handelsblad, en dat van heden in de Haarl. Cour.:

Men ONDERZOEKE, BEPROEVE en OORDEELE.

Het fleschje van twee oncen kost slechts 75 Cent, en voor de provincie Vriesland alleen verkrijgbaar bij de Heeren *de Graaff en Zn.* te Leeuwarden; *P. Ouendag Mz.* te Harlingen en *J. C. Krediet*, Boekh. te Heerenveen, als Depôthouders.

Amsterdam, den 2 Januarij 1845.
HENTZE EN COMP.,
Kerkstraat bij de Vijzelstraat no. 371.

NB. Op een paar voorname plaatsen dier provincie, alwaar nog geene Depôthouders zijn, kunnen gegadigden des verkiezende zich op franco aanvrage bij de Uitgevers aanmelden.

Bij afbraak uit de hand te koop:

Eene hechte en sterke SCHUUR, hoog op bindten 3 el, wijd 7 el en 67 duim, zwaar 31 à 55 duim, lang in draaghouten 19 el 32 duim. Te bevragen bij de mede-eigenaar P. H. SMITS, te Oosterbierum.

Uit de hand te koop:

Een compleet GRUTTERS GEREEDSCHAP. Nader te bevragen bij den eigenaar CORNs. J. WESTERBAAN, te Bolsward.

Al wie vermeent iets te vorderen te hebben op den boedel en nalatenschap van wln. Mevrouwe CATHARINA TICHELAAR, vroeger Weduwe den Heer J. H. FRICKENS, laatst van Mr. B. ADEMA, te Sneek overleden, gelieve daarvan opof aangave te doen ten Kantore van de Ondergeteekenden, vóór 1 Februarij 1845.

De uiterste wils uitvoerders,
Mr. H. HIDDINGA.
C. J. JORRITSMA, *Nots.*

TE HUUR

tegen den 12 Mei e. k.: Een BENEDENHUIS, op den besten stand van *Leeuwarden*, waarin sedert jaren nette affaires zijn gedreven.

Te bevragen bij A. VAN ZUIJLEN, bij de Put te *Leeuwarden*.

LET WEL. Een ongehuwd *bekwaam* KOETSIER, van goede getuigschriften voorzien, zag zich gaarne met Mei e. k. geplaatst. — Onderrigt bij A. VAN ZUIJLEN, bij de Put alhier. Brieven *franco*.

In eene APOTHEEK te Leeuwarden wordt zoo spoedig mogelijk gevraagd, een PROVISOR, van de Protestantsche Godsdienst.

Adres met franco brieven, onder letters *D. V.*, bij den Boekhandelaar H. C. SCHETSBERG, alhier.

Er wordt gevraagd met Februarij e. k., een LEERLING in eene TABAKS- en KRUIDENIERS-AFFAIRE, in eene der voornaamste steden van Vriesland. Te bevragen onder letter S, met gefrankeerde brieven bij den Boekhandelaar W. COOL v. BOKMA, te Sneek.

TER LEEUWARDER COURANTDRUKKERIJ.